

Povodom izložbe "Alan Ford trči počasni krug" Brojni obožavaoci čuvenog stripa "Alan Ford" mogli su

Povodom izložbe "Alan Ford trči počasni krug"

Brojni obožavaoci čuvenog stripa "Alan Ford" mogli su da ovo slavno sočinjenje vide i iz malo drugačijeg ugla - kao muzejski eksponat. Muzej Jugoslavije je nudio Beograđanima tokom puna tri meseca postavku o ovom stripu pokušavši da pronikne u tajnu njegove trajne popularnosti na prostorima bivše Jugoslavije

U Muzeju Jugoslavije sve do kraja februara, a što je, kazaše, zbog velikog interesovanja, produženo njeno trajanje, održavala se za to mesto naizgled veoma neobična izložba - "Alan Ford trči počasni krug". Da, reč je o kulturnom stripu "Alan Ford". Srećni ili manje srećni ili nesrećni koji su proveli neki deo života u bivšoj Jugoslaviji (SFRJ), čak i ako nisu pripadali poznavacima, a još manje ljubiteljima stripa, sigurno su znali za "Alana Forda". Oni koji su ga prihvatili i zavoleli, koji su rasli uz njega i s njim, bili su deo brojne verne publike koja je ovaj strip uzdigla do kulturnog fenomena, što je s vremenom zaslužio i kulturni status i to, zanimljivo, ne samo u eksjugoslovenskoj populaciji već i među potonjim generacijama koje su nastavile da u "Alanu Fordu" pronalaze razloge da rastu uz njega i s njim u svojim u međuvremenu nastalim državicama. Otud i njegova dugovečnost. Otud i razlog čak i za muzejsku postavku u istoriji Jugoslavije nastrojenom muzeju. Politički značaj Teško da je iko od obožavalaca ovog stripa mogao da pomisli da će jednog dana posmatrati svoje junake iz detinjstva na zidovima muzejske postavke. Da će blesava družina likova biti tako ozbiljno shvaćena u svoj svojoj neozbiljnosti pa će joj, eto, biti pridodat i muzejski značaj. Još manje da će mu tokom trajanja postavke u pomenutom muzeju biti priznat čak i politički značaj. Ili barem kapacitet da se politički objasni i vremenski postavi u petodecenijskom postojanju na ovim prostorima. Taj je politički upliv u našu istoriju, previše nategnuto ili sasvim adekvatno, nešto što se danas obavezno izvlači kao adut u objašnjavanju njegovog kulturološkog fenomena i još uvek sasvim komercijalnog bivstvovanja na prostorima bivše Jugoslavije. Posebno

ovog našeg dela. Mada, kako tvrde autori i organizatori ove izložbe, "Alan Ford" ima jaku podršku starije i mlađe publike i u Sloveniji i Hrvatskoj. Uostalom reč je o gostujućoj postavci upravo s tih prostora jer je izložba "Alan Ford trči počasni krug" nastala i predstavljena publici pre dve godine u Sloveniji od slovenačkog autora Roka Glavana, a njena realizacija u našoj prestonici potpomognuta je i od strane slovenačke ambasade. Ova je izložba bila kulturni događaj te sezone i privukla je navodno čak deset hiljada posetilaca. I u Muzeju Jugoslavije, koji je ovoj izložbi obezbedio puna tri meseca prisustva na mapi kulturne ponude Beograda, bilo je publike. Nije baš kulturni događaj sezone, ali je svakako nešto što je zabavilo brojne obožavaoce ovog stripa kod nas koji su mogli da vide 152 originalne crtačke table iz prvog perioda "Alana Forda" (1969-1975), kao i neke retke primerke iz privatnih zbirki trojice kolekcionara. Bilo je organizovano i stručno vođenje kroz izložbu baš kao što je ranije rađeno sa svim drugim postavkama daleko ozbiljnijeg sadržaja i njihovog političko-istorijskog konteksta. Mada, kako rekosmo, daleko od toga da je političko-istorijski, odnosno, preciznije, kulturološko-socijalni značaj "Alana Forda" inferiorniji od bilo koje druge postavke Muzeja Jugoslavije. Otud i ozbiljno osmišljeno vođenje kroz postavku. U najkraćem, objašnjenje autora izložbe je da "Alan Ford" ima kulturni status i dugovečnost na ovim prostorima zato što tematiku, sadržaj i, posebno, mentalitet likova prepoznajemo u našoj sredini i to bez obzira da li je reč o svetu iz vremena SFRJ ili ovom danas. Iako su originalni autori Italijani Lučano Seki - Maks Bunker kao scenarista i Roberto Raviola Magnus kao crtač, a radnja stripa se dešava u Njujorku, "Alana Forda" je trajno "jugoslovenskim", dakle našim, bez obzira na geografsku poziciju svakog obožavaoca ovog stripa, pa bez obzira na njegovo mesto i posle raspada Jugoslavije, učinio izuzetno duhoviti i vispreni hrvatski prevod dijaloga ovog stripa. Čuvene "antiizjave", kontralogičke dosetke na račun ljudske mizerije, kukavičluka, pokvarenosti, pohlepnosti, zlobe formirane u vidu izreka, poruka i silogističkih uvrnutih zaključaka iz kuhinje alanfordovske percepcije sveta i ljudi prepričavaju se decenijama među čitaocima stripa i zapravo su prerasle u neku vrstu urbanih legendi, pa i socijalnih veza u sajber svetu. Izreke iz "Alana Forda" su ukras bezbrojnih foruma posvećenih ovom stripu, ali i mnogih drugih koji se njegovim humorom služe da privuku posetioce. Komercijalnost i večna dopadljivost Alana Forda i njegove TNT družine, kao i svega drugog što se pojavljivalo na stranicama ovog stripa, dakle, traje i danas. Strip se u Hrvatskoj objavljuje ponovo, od prvog broja, a može se naći i na našem tržištu. Junaci TNT družine i dalje su tu. Premda u sasvim drugačijem svetu. Ako se baš uozbiljimo i pokušamo da objasnimo njegovu neuništivu popularnost u tako različitim vremenima u kojima je svojom neskrivenom satirama i oštrim crnim humorom privlačio pažnju, onda je spona sa stvarnim svetom iz koga ga konzumira ondašnji i današnji poklonik - veoma originalan i duhovit napad na najpre kapitalistički sistem vrednosti, odnosa, života uopšte, a potom i kritika tim sistemom korumpiranog pojedinca. Kapitalistički sistem u invalidskim kolicima Broj Jedan, podmukli i gramzivi starac u kolicima, lider grupe TNT, jeste simbol svega rečenog. On je kapitalistički sistem u invalidskim kolicima. Sve ono najgadnije u njemu i tim sistemom otrovanoj ljudskoj duši je u njemu. Njegovi podanici, kao ogledalo svih nas ispod bilo kog Broja Jedan na svetu, samo su mizerni crvi prinuđeni da se dovijaju na svakakve načine ne bi li preživeli; predstavljeni u ostalim likovima

stripa, uključujući i antagoniste s kojima su u večnom sukobu naši junaci, mnogima su i te kako prepoznatljivi. Jer se osećaju alanfordovski svakoga dana. Družina TNT je skup svih bizarnih i pokvarenih ljudskih karakternih osobina, a zajedno, ipak, uvek dobro obavljaju posao i za taj uspeh bivaju nagrađena dobrom zaradom - u džepu Broja Jedan! A za njih - mrvice, laži, ucene i prisila na novi posao. Zvuči poznato? A zašto su se u tome prepoznavali pripadnici sasvim drugačijeg sistema od onoga koji je vladao kod nas kada je Alan Ford postao kulturni strip? Mnogi tumači tog fenomena, kao i ovi koju su ga muzejski obradili, ističu da ni taj sistem nije bio mnogo bolji i da se prosečan čovek u njemu, baš kao i članovi družine pod Brojem Jedan, osećao ugnjeteno, skućeno i zloupotrebjeno. U oba je sistema (jedino moguća, dakle?) "Alan Ford" pronašao razloge da svojim kritičkim crnim humorom dopre do publike koja ga je koristila kao ventil i utehu i zato volela. Ipak, možda je preterano pridavati mu toliki politički, pa i socijalno otrežnjujuće kritički značaj. "Alan Ford" je najpre duhovit, neodoljivo crnohumoran, zabavan, inteligentno i originalno preveden strip. Odlično nacrtan, scenaristički maštovit. Dakle, kao strip on je superiorno i montipajtonovski "nešto sasvim drugačije" od svega drugog. I takav je ostao i pedeset i kusur godina kasnije. I zato je popularan. I zbog svojih čuvenih izreka koje su aktuelne i danas kao što su bile i onda kada su napisane. Ostale su u svim vremenima i za sva vremena jednako oporo smešne i isto otkačene zahvaljujući luckasto inteligentnim opaskama koje su ponekad u nekoliko reči objašnjavale sve o svemu, sve o svima i sve o nama i to za sva vremena. Ko bi, dakle, odoleo takvim mudrostima. Evo nekih:

- Kako je to moguće?! Bogat sam, a utapam se! (na plaži za bogate). - Prokletstvo, ovaj zid je gladak poput glatkog zida. - Boli me sve i još mnogo toga. - Oružje za ubijanje - teroristima poseban popust (reklama). - Mi imamo iskustvo a vi novac. Na kraju vama ostane iskustvo a nama novac. - Kradem od siromašnih da bih dao bogatima. - Mi ništa ne obećavamo i to ispunjavamo - stranka istine. - Kupite cveće voljenoj ženi, ali ne zaboravite i na vlastitu. - Mene će najviše pogoditi moja vlastita smrt. - Ovde počiva onaj koga više nema (epitaf). - Ovdje ležim ja a stojiš ti, a bilo bi bolje da ležiš ti a stojim ja (epitaf). - Ko hoda ne trči. - Ko leti, vredi, ko vredi, leti, ko ne leti, ne vredi. - Ko izgubi dobitak dobije gubitak. - Bolje ispasti budala nego iz voza. - U vinu istina... u istini vino... Pijem ovu čašu... čaša pije mene. - Ne veruj ženi koja laže. - Ko hoda ne trči. - Ko izgubi dobitak, taj dobija gubitak. - Bolje nešto od nečega nego ništa od ničega. - Ko spava nije budan. - Nije važno učestvovati, važno je pobediti. - Ako kaniš pobijediti, ne smiješ izgubiti. - Bolje kukavički pobeći nego junački poginuti. - Ne predaj se nikad, osim kad moraš. - Bolji je častan beg nego nečastan poraz...

